

סליחה התלבבנו...

בפרטי הלכות השמיטה שבסיפור נפלו טעויות. ליד כל טעות סומן מספר. תקנו בדף המצורף כמה שיותר טעויות. מומלץ להיעזר בעמ' 16-25 בחוברת הלכה יומית של הרב צבי האריס.

בסיפור שלנו משתתפים חמשה אנשים:

אבא – עודד, אמא – שירה, הילדים – נתן ומירי, והדוד אפרים מכפר נוה חלם.

(1) לקראת שנת השמיטה ידע דוד אפרים שעליו להשקיע בשדה שלו: הוא צריך להוסיף ולזבל בשנה השישית, להשקות יותר ויותר, כי בשנה השביעית יהיה אסור לו להשקות ולזבל מדאורייתא, ומדברבנן גם לחרוש, לזרוע ולקצור.

(2) גם לפירות מטע השקדים שלו דאג דוד אפרים, הוא החליט לשכור פועלים מיוחדים כדי להוריד את הגדרות המקיפות את המטע. הוא ידע שבשנת השמיטה חל איסור להשאיר את המטע מגודר, ויש צורך לעקור את הגדרות.

כדי לשכור את הפועלים היה על דוד אפרים לקחת הלוואה. הוא ניגש אל עודד, בעלה של שירה אחותו, ואמר לו: "אתה יודע, עודד, עלי להשקיע בעקירת הגדר שסביב המטע. תוכל לתת לי הלוואה כדי לשכור את הפועלים?".

(3+4) שמח עודד לקיים את המצווה להלוות לקרובו אך בליבו חשב: מה אעשה, הלוא בתחילת שנת השמיטה מתקיימת

"שמיטת כספים", והדוד אפרים כבר לא יצטרך להחזיר לי את ההלוואה. כדאי שאסרב להלוות לו בטענה שאין לי כסף, אולי זה יעזור.

(5) כך עשה עודד, אולם אחרי שבועיים שוב טילפן אליו אפרים ובפיו בקשה: "אולי בכל זאת תוכל להלוות לי קצת כסף, בית הדין בכפר עציון מינה אותי להיות שליח לקטוף את כל היבול, למכור אותם ולהרוויח המון המון כסף, וחלק מהכסף עלי לשלם לבית הדין. עכשיו אני זקוק לכסף שלך כדי להכין הרבה ארגזים לאיסוף היבול. תוכל להלוות לי?".

(6) נאלץ עודד להלוות לאפרים ובליבו חשב, אקוה שאפרים אינו יודע על דין "שמיטת כספים", אם יציע לפרוע לי בחזרה את החוב, אקח את הכסף ולא אומר לו מאומה.

(7+8+9) בינתיים התכוננו כולם לשנת השמיטה. גם עודד הכין את הגינה לשנת השמיטה. הוא קרא לילדים לעזור לו ואמר:

"תראו ילדים, אין לנו הרבה זמן. את כל פעולות הגיוזם כדי שהעצים בגינה יגדלו נשאיר לשנה הבאה. מה שאסור לנו בכל אופן זה דישון העצים והכנסת חומר שממית תולעים. את זה כדאי לעשות עכשיו. נתן חביבי, תן לי בבקשה את הצינור שאוכל להשקות המון עכשיו. כמה חבל, אלו טיפות המים האחרונות שעצים אלה יקבלו עד השנה השמינית ..."

(10) "חוץ מהגשם כמובן", הוסיפה מירי, "אבא, אתה יודע שלמדנו שאחת ממטרות מצוות השמיטה היא לזכור שכל מה שגדל בארץ – הכל ברכת ה'. הוא בודאי ייתן לנו גשמים רבים בשנה הבאה, כדי שנוכל לאכול מפירות הארץ בלי להשקות. לא כמו השנה שבקושי ירדו לנו גשמים ...".

(11) "נכון", הצטרפה אמא שירה לשיחה, "השמיטה גם מלמדת אותנו לוותר, וגם להקדיש זמן לעסקים. תחשבו על הדוד

אפרים, השנה הוא פנוי מעבודת האדמה אז הוא יכול לעבוד יותר ויותר בבניין ובעסקים. כך הוא יהיה עשיר יותר ..."

(12) שבועיים אחרי סוכות, התפרץ יום אחד נתן אל הבית בקריאה: "לא תאמינו מה ראיתי. השכן ממול תלה שלט על הכניסה לשדה התותים שלו: 'הפקר!!!' את רוצה, מירי, לקחת תותים משלו ולאכול? בואי! אני אביא את החבית שאצלנו בחצר. נמלא אותה בתותים ונוכל גם לאכול בלי סוף, ואפילו ... אפילו נמכור לילדים בבית הספר!!!"

13) "אדיר!!", התלהבה מירי, "יש לי ילדה בכיתה שממש מתה על תותים! אני כבר הרבה זמן מנסה לשכנע אותה למכור לי את הקלמר החדש שהיא קיבלה ליום ההולדת. עכשיו אציע לה לקנות המון תותים בעד הקלמר. בטח היא תסכים...". אבל הרב אמר לנו בכיתה שיש קדושת שביעית ליבול שגדל בארץ ישראל בשנת השמיטה. נצטרך להסביר לילדים שקונים איך בדיוק לאכול את התותים", הוסיף נתן.

14+15) "אין בעיה", התלהבה מירי, אני יודעת: כל הבעיה היא כאשר בן אדם אוכל פירות אלה. אבל מותר יהיה לנו לתת לכל בעלי החיים בפירת החי, ואם רוצים מותר להכין מהתותים תמיסה מיוחדת להורדת כתמי בוצ' מבגדים ורודים... 16-20) חוץ מזה, למדנו גם שמותר לאכול רק גזר חי, אסור להכין מלפפונים חמוצים, אסור לסחוט תפוזים ושאר פירות הדר אך מותר לסחוט רק מה שבדרך כלל לא סוחטים, למשל... תותים!! נכין מיץ תותים לכל המורים!!" 21) "רעיון מצויין", הסכים נתן. "יש לי גם מה לעשות עם העלים הירוקים של תות השדה. אוספים את כל שאריות העלים יחד ויוצרים מרבד דשא של תצוגה. עליו אציב שערים ושחקני כדורגל קטנים, ואוכל להציג את המוצג בשיעור ספורט בתור נושא אישי! עד שהעלים ירקבו יקח הרבה זמן... " "טוב בוא נרוץ לשדה התותים"...

בחופשת החנוכה הוזמנו נתן ומירי לבקר אצל הדוד בכפר נוה חלם. כשישבו לארוחת ערב פנה נתן אל הדוד אפרים ואמר לו: "דוד אפרים! יש לי שאלה קצת מביכה, אז אל תכעס עלי..." "אין בעיה", אמר הדוד בפה מלא, "שאל!".

22) "איך יכול להיות שראיתי כאן בכפר נוה חלם יהודים שעובדים בשדה שלהם ממש כרגיל, כאילו זו לו שנת שמיטה? מה הם לא יודעים שהשנה היא שנת שמיטה? כל אחד יודע לחשב: שנת ה'תשס"ח זה 5768, לחלק ל-8 שווה 824 בלי שארית. סימן שהשנה היא שנת שמיטה, לא?"

"יפה חישבת", ענה אפרים, "אך יהודים אלה מסתמכים על 'היתר המכירה' אותו קבעה הרבנות הראשית למי שיש לו בעיה להתפרנס אם לא יעבוד בשנת השמיטה. בעצם הם מכרו לגוי את הקרקע, וכך למרות שהתורה אומרת להפקיר את היבול ולא לעבוד בשדה, להם זה מותר כי השדה כבר לא שלהם אלא של הערבי שקנה אותה.

23) לחקלאים אלה מותרים כל פעולות השמיטה, כולל זריעה וקצירה, וכמובן מכירה של היבול."

24) "אה, הבנתי, הבעיה היחידה שלהם היא שלפירות שהם מוכרים יש קדושת שביעית. פיתרון מצויין! למה אתה, דוד אפרים, לא מכרת גם כן את שדך?"

"תראה, נתן", ענה דוד אפרים, "אתה שואל שאלות טובות. אך עליך להבין שזה לא קל כל כך פשוט לברוח ממצוות השמיטה ולתת את אדמות ארץ ישראל לגוי!!

אמנם קשה לי מאוד, ואני מפסיד הרבה כסף השנה, אך אני עושה מאמץ גדול לשמור על השמיטה ממש כמו שהתורה אומרת. המכירה טובה גם בשביל אנשים שקשה להם יותר, שבלי המכירה הם פשוט יגדלו יבול בשדה שלהם באיסור."

"אז איך אתה מרויח משהו?" שאלה מירי בכאב.

"אסור לי להרויח", ענה אפרים, "כך הסביר לי הרב. מותר לי לחשב כמה עולה לי לעבוד בשדה, לפקח, לקטוף, לאחסן, להוביל ולחלק, ואני מקבל החזר הוצאות מבית הדין על כך."

"ותגיד, דוד אפרים, כל חברי הכפר כאן משתמשים ב'היתר המכירה'? שאל נתן.

"לא, לא כולם", ענה אפרים. "תראה, השכן שלי פה ממול מגדל חסה. הוא מצא שיטה לגדל חסה בצורה מותרת בשנת השמיטה. כיצד? בתוך חממה, על גבי מצע מנותק מן הקרקע. אמנם אסור לו 27+26+25)לטפל בגדולים אלה בשנת השמיטה, ויש להם קדושת שביעית, אך הוא יכול לשתול אותם לפני שנת השמיטה, ולהשקות אותם באופן אוטומטי עם מכונה".

לפני חג הפסח הזמינו בני המשפחה את הדוד אפרים ומשפחתו להתארח אצלם בעיר. אפרים הביא איתו ארגז של "יין ביתי" שהוא ייצר מענבים שגדלו אצלו בגינה לבד.
 (28)"הי", אמרה מירי, אסור לשתות מהיין הזה, כי יש איסור ספיחין".
 "מה זה איסור ספיחין?" שאל דוד אפרים.
 "המורה הסבירה לנו שכל דבר שיש חשש שאנשים יגדלו בעצמם בשנת השמיטה ואחר כך יאמרו (29)שהוא גדל לבד – חכמים אסרו אותו כדין "ספיחין". התירו רק צמחי נוי וצמחי ריח כמו פרחים וורדים".
 "באמת?", התפלא דוד אפרים, אבל זה לא ענבים, זה יין!!".
 "זה יוצר עוד בעיה", העיר עודד בנועם, "למדתי הרבה במהלך השנה הרבה על שנת השמיטה, (30)ולאחרונה הסביר הרב בשיעור בבית הכנסת שערב פסח הוא הזמן שבו אין יותר ענבים לאכילת אדם אלא רק חיות עוד מוצאות ענבים בכרמים העזובים. זה הזמן בו צריך לקיים מצוות "ביעור" ולהוציא מן הבית את הענבים, ולהפקירם בפני שלושה אנשים.
 "וזהו?", התאכזב נתן, "לא נוכל לשתות יותר מן היין הזה?"
 (31)"לא", ענה אבא, מותר להשאיר חלק מן היין בבית. כמות שמספיקה ל-5 סעודות לכל אחד מבני הבית. חוץ מזה, אם נפקיר ואף אחד לא ייקח, נוכל לקחת בחזרה את כל היין הביתה".
 (32)"וואו", התפעל דוד אפרים, "כמה קדושה ארץ ישראל!!". כל המצוות הללו **גורמות** לה להיות כל כך קדושה. מזל שקיבלנו את התורה ונכנסנו לארץ ישראל" ...

שם: _____ רשמו בכל טעות מה היה צריך להיות כתוב במקום:

_____ (1)	_____ (8)
_____ (2)	_____ (9)
_____ (3)	_____ (10)
_____ (4)	_____ (11)
_____ (5)	_____ (12)
_____ (6)	_____ (13)
_____ (7)	_____ (14)

_____ (24
_____ (25
_____ (26
_____ (27
_____ (28
_____ (29
_____ (30
_____ (31
_____ (32

_____ (15
_____ (16
_____ (17
_____ (18
_____ (19
_____ (20
_____ (21
_____ (22
_____ (23